

Het is nooit te oud om van te leren

Delftse Archeologische Notitie 117

Rotterdamseweg 202 in Delft

Een archeologische begeleiding en waarneming

Bas Penning

Archeologie
Delft

Rotterdamseweg 202 in Delft

Een archeologische begeleiding en waarneming

Bas Penning

Opdrachtgever:	AM'
Contactpersoon:	drs. ir. M. Kool
Directievoering:	ArcheoWest, dhr. M. Kruijthof info@archeowest.nl
Bevoegde overheid:	Gemeente Delft
Beheer documentatie:	Gemeente Delft
Type onderzoek:	Archeologische begeleiding protocol proefsleuven en een waarneming
Periode van uitvoer:	November 2010 en oktober 2016
Aanleiding:	Nieuwbouw
Locatie:	Rotterdamseweg 202, Delft
Coördinaten:	84860 / 446249
Onderzoeksmeldingsnr:	4017384100
Projectcode:	DB138, DB187
Projectleider:	B. Penning (MA)
Projectmedewerkers:	drs. J. van Horssen
Status:	Definitieve versie, 9 februari 2017
Autorisatie:	

drs. J.P. Bakx

ISSN: 1879-9590
© 2016 Archeologie Delft

Samenvatting

In opdracht van AM' heeft Archeologie Delft een Archeologische Begeleiding uitgevoerd bij een deel van de saneringswerkzaamheden voor het project Delfts Kwartier aan de Rotterdamseweg 202 en Nieuwe Haven in Delft. Het doel van deze archeologische begeleiding is het vaststellen van de locatie, omvang, aard, datering en conservering van eventuele archeologische resten binnen de contouren van de sanering. Daarnaast worden in deze rapportage de resultaten van een waarneming, die bij eerdere saneringswerkzaamheden binnen het plangebied was gedaan, besproken.

Tijdens het saneren zijn uitsluitend ophogingslagen en bodemverstoringen aangetroffen. Uit twee handmatig verdiepte bodemprofielen is gebleken dat op een dieper niveau nog archeologische resten uit de Romeinse tijd en de Late Middeleeuwen kunnen worden verwacht.

Om deze archeologische lagen te kunnen waarderen, wordt geadviseerd om een inventariserend onderzoek door middel van proefsleuven uit te voeren. Dit is alleen noodzakelijk als er bij toekomstige werkzaamheden dieper gegraven wordt dan er tot nu toe gesaneerd is. Indien dit niet het geval is, kunnen mogelijke de resten in de bodem bewaard blijven.

Inhoudsopgave

3	Samenvatting
7	1 Inleiding
	1.1 Algemeen
	1.2 Onderzoeksgebied
	1.3 Onderzoekskader
9	2 Resultaten vooronderzoek
	2.1 Inleiding
	2.2 Resultaten
11	3 Het veldwerk
	3.1 Algemeen
	3.2 Methode en technieken
	3.3 Resultaten
15	4 Beantwoording van de onderzoeksuragen
17	5 Waardering en selectieadvies
	5.1 Waardering
	5.2 Selectieadvies
19	Bibliografie
19	Overzicht van afbeeldingen

1 Inleiding

1.1 Algemeen

In opdracht van AM' heeft Archeologie Delft een Archeologische Begeleiding uitgevoerd bij een deel van de saneringswerkzaamheden voor het project Delfts Schiekwartier aan de Rotterdamseweg 202 en Nieuwe Haven in Delft. Dit terrein is in 2010 al deels gesaneerd en dit heeft toentertijd enkele archeologische resten opgeleverd. Ook heeft er een bureau- en booronderzoek plaatsgevonden waaruit bleek dat er resten uit de Romeinse tijd, Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd konden worden verwacht.¹ Dit maakte het begeleiden van de sanering noodzakelijk. Omdat de diepte van de sanering beperkt is, is gekozen voor een Archeologische Begeleiding protocol proefsleuven.

De resultaten van deze waarnemingen uit 2010 zijn nooit gepubliceerd en worden daarom in deze rapportage beschreven.

1.2 Onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied ligt aan de Rotterdamseweg 202 en Nieuwe Haven in Delft (afbeelding 1). Het in deze rapportage besproken terrein heeft een oppervlakte van circa 6300 m² en betreft een deel van het grotere plangebied Delfts Schiekwartier. Het centrumcoördinaat van het onderzochte gebied is 84860 / 446249.

1.3 Onderzoekskader

Het doel van deze archeologische begeleiding protocol proefsleuven was het vaststellen van de locatie, omvang, aard, datering en conservering van eventuele arche-

¹ Nijdam 2015.

Afbeelding 1: het onderzoeksgebied geprojecteerd op een luchtfoto (bron: gemeente Delft).

ologische resten binnen de contouren van de sanering. Alle archeologische sporen en vondsten die door de sanering werden verstoord, moesten worden gedocumenteerd voordat deze verwijderd worden. Archeologische resten die niet verwijderd hoefden te worden voor de sanering, moesten in de bodem bewaard blijven.

De sporen en vondsten die bij dit onderzoek zijn aangetroffen moeten samen met de resten die bij de sanering in 2010 zijn gevonden leiden tot een waardestelling en selectieadvies voor eventueel vervolgonderzoek, vrijgave of behoud in de bodem.

Voor dit onderzoek is een Programma van Eisen² opgesteld met daarin de volgende onderzoeksvragen:

- Zijn er archeologische resten aanwezig?
- Wat is de aard, datering, omvang en conserveringstoestand van de aangetroffen grondsporen en archeologische lagen?
- Wat is de diepteligging (NAP of t.o.v. maaiveld), de dikte en stratigrafische positie van de archeologische laag of lagen waarin archeologische resten zijn aangetroffen?
- Welke materiaalcategorieën zijn aanwezig, wat is de datering en herkomst van het materiaal en wat is de vondstdichtheid en hoe is de conserveringstoestand?
- Wat is de geo(morfo)logische opbouw van het plangebied?
- Komen de aangetroffen resten overeen met de archeologische verwachting en de reeds bekende resultaten uit eerder veldonderzoek?
- Zijn er delen van het plangebied verstoord? En zo ja, waar en in welke mate?
- Is er sprake van een behoudenswaardige archeologische vindplaats(en)?
- Wat zal de aantasting zijn van de vindplaats(en) bij uitvoering van eventuele toekomstige werkzaamheden?
- Welke verwachting geldt er op basis van de resultaten van dit onderzoek voor de rest van het plangebied?

² Bakx 2016.

2 Resultaten vooronderzoek

2.1 Inleiding

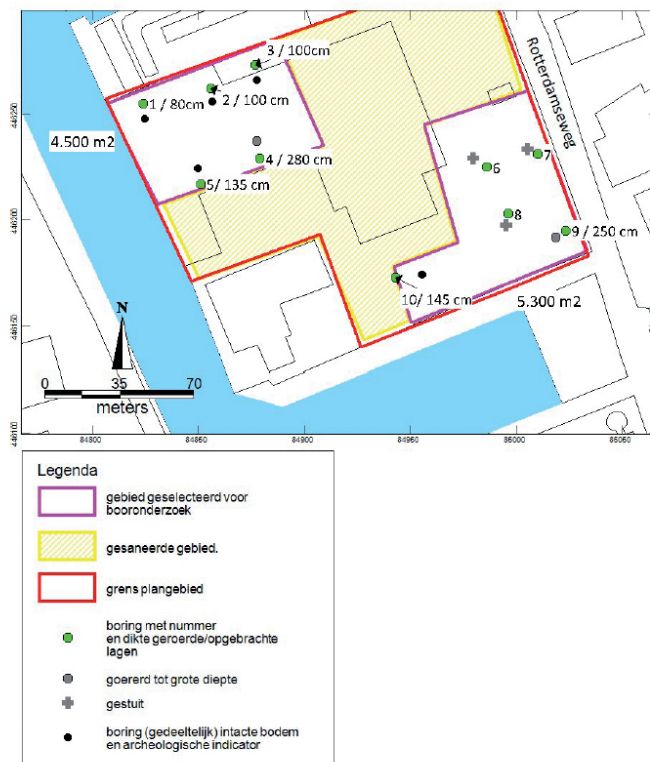
In 2015 heeft vooronderzoek plaatsgevonden in de vorm van een bureauonderzoek in combinatie met een verkennend booronderzoek. De resultaten van dit onderzoek worden hieronder kort samengevat.

2.2 Resultaten³

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat in het geval van een intacte bodemopbouw archeologische resten kunnen voorkomen in de top van het Gantelsysteem uit de Romeinse tijd, Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd. Resten uit de Romeinse tijd zullen met name bestaan uit agrarische nederzettingen of greppelsystemen. Archeologische resten uit de Middeleeuwen en Nieuwe tijd kunnen bestaan uit funderingen van huizen opgetrokken uit hout of steen. In eerste aanleg zal dit nog agrarische bedrijvigheid zijn, maar na het graven van de Delftsche Schie wordt de kans groter om sporen aan te treffen van nijverheid en industrie. Naar verwachting bevinden de resten zich onder een opgebrachte en geroerde laag met een dikte van 1,50 tot 2,00 m.

Daar waar bodemsaneringen reeds hebben plaatsgevonden zijn geen archeologische resten meer te verwachten. Dit geldt niet voor de noordwest- en de zuidoosthoek van het plangebied. Het in deze twee hoeken uitgevoerde verkennend booronderzoek heeft aangetoond dat in de noordwesthoek vanaf 0,80 m -mv archeologische resten aanwezig kunnen zijn. De boringen in de zuidoosthoek zijn grotendeels voortijdig gestuit. De twee boringen die gelukt zijn, geven een wisselend beeld. Een diepe verstoring tot 2,50 m wordt afgewisseld met een opgebrachte laag van 1,45 m. Uit deze laatste waarde blijkt dat ook in de zuidoosthoek nog rekening dient te worden gehouden met de aanwezigheid van archeologische resten (afbeelding 2).

³ Uit Nijdam 2015.

Afbeelding 2: resultaten van het booronderzoek (bron: Nijdam 2015).

3 Het veldwerk

3.1 Algemeen

Het doel van deze archeologische begeleiding protocol proefsleuven was het vaststellen van de locatie, omvang, aard, datering en conservering van eventuele archeologische resten binnen de contouren van de sanering. Alle archeologische sporen en vondsten die door de sanering werden verstoord, moesten worden gedocumenteerd voordat deze verwijderd zouden worden.

Het veldwerk is uitgevoerd op 13 oktober 2016 conform de op dat moment geldende KNA. Het veldteam bestond uit B. Penning (senior KNA-archeoloog) en J. van Horssen (Senior KNA-archeoloog). De waarneming in 2010 is gedaan door S. Jongma en M. Kerkhof van Archeologie Delft.

3.2 Methode en technieken

Tijdens het onderzoek in 2016 is met behulp van een graafmachine met gladde bak de grond verwijderd tot op het niveau van de onderkant van de sanering. Op deze werkzaamheden werd toezicht gehouden door de archeologen. Ook is een deel van het terrein, dat al gesaneerd was, geïnspecteerd. Nadat een deel van het gebied was ontgraven, is het vlak gefotografeerd en ingemeten met een Total Station. Er zijn twee profielkolommen van circa één meter breed gefotografeerd en gedocumenteerd.

Tijdens de werkzaamheden werd al vrij snel duidelijk dat er bij de sanering geen archeologische resten werden vergraven. Hierover is contact opgenomen met het bevoegd gezag en de opdrachtgever en is besloten de werkzaamheden niet verder te begeleiden. In totaal is er circa 830 m² gedocumenteerd.

Het onderzoek in 2010 is uitgevoerd nadat een melding was binnengekomen over archeologische resten die vergraven werden tijdens saneringswerkzaamheden. Deze resten zijn toen gefotografeerd en ingemeten.

3.3 Resultaten

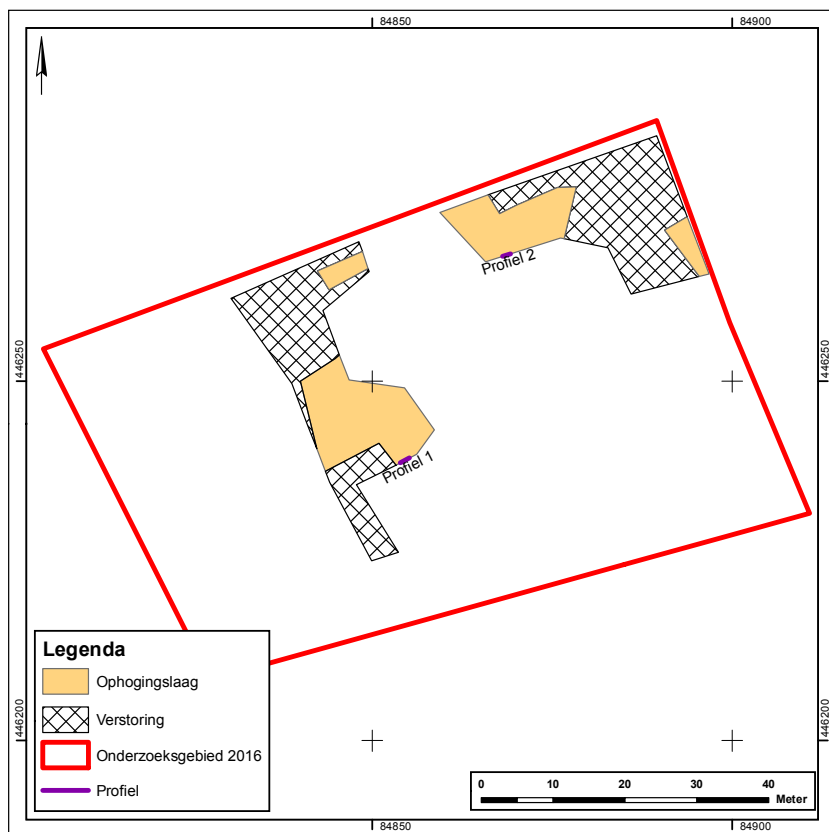
Archeologische begeleiding 2016

Tijdens het saneren zijn uitsluitend ophogingslagen en bodemverstoringen aangetroffen (afbeelding 3 en 4). Aan de hand van het aangetroffen aardewerk worden de ophogingslagen in de twintigste eeuw gedateerd. Uit twee handmatig verdiepte bodemprofielen is gebleken dat op een dieper niveau nog archeologische resten kunnen worden verwacht.

Vanaf circa 0,75 m -NAP is namelijk een niveau aangetroffen dat waarschijnlijk in de Late Middeleeuwen te dateren is. Hieronder ligt, zonder duidelijke overgang, vanaf circa 0,90 m -NAP een vegetatiehorizont (ook wel woudlaag genoemd) die het loopniveau uit de Romeinse tijd aangeeft. Onder deze laag liggen de natuurlijk afzettingen van de Gantel Laag op 1,02 m -NAP (afbeelding 5). De sanering is uitgevoerd tot 0,65 m -NAP.

Waarneming 2010

In 2010 is een muur met oost-westelijk verloop aangetroffen (afbeelding 3 en 6). Deze muur bestaat in elk geval uit twee fases: het oostelijke deel bestaat uit gele IJselsteen, het westelijk deel uit rode baksteen. Het lijkt te gaan om de noordelijke muur van een gebouw dat verder schuilgaat onder nog bestaande bebouwing ten zuiden van het plangebied. De muur dateert uit de 18^e en/of 19^e eeuw. Aansluitend aan deze muur is nog een stuk van een tegelvloer aangetroffen. Het lijkt te gaan om een keldertje met muren van gele IJselsteentjes. Buiten het pand, ten noorden van de muur werd een waterputje aangetroffen waarvan de mantel en koepel uit

Afbeelding 3: de werkputten, bodemlagen en profielen onderzocht in 2016.

Afbeelding 4: overzicht van een deel van het aangelegde vlak.

Afbeelding 5: de bodemopbouw in profiel 1.

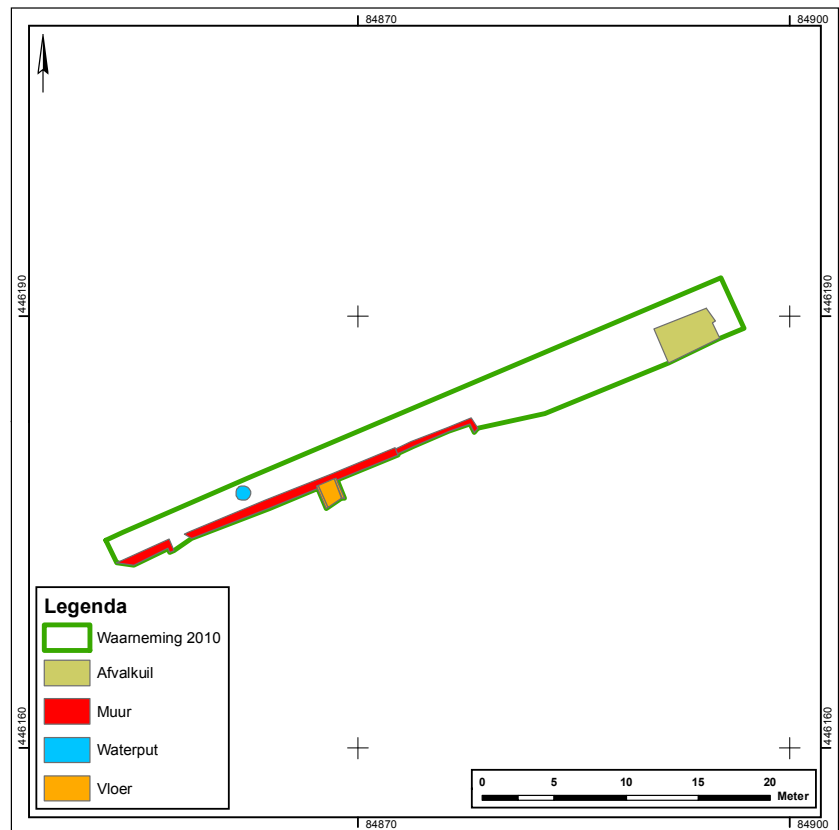
gele IJselsteen bestond. De mantel had een houten fundering.⁴ Ten oosten van de aangetroffen muren werd een grote rechthoekige afvalkuil aangetroffen met vondstmateriaal uit de 19^e eeuw. Hierin zat onder andere een deel van een schaal van geglaazuurd rood aardewerk en een leren schoen.

Er is ook een profiel aangelegd in de zuidwand van de afgraving. Van boven naar beneden bevond zich onder de bestrating een zandpakket op een donkere, humeuze bouwvoor met veel puin met daaronder een cultuurlaag uit de Romeinse tijd. In deze cultuurlaag is Romeins aardewerk aangetroffen. Onder de cultuurlaag liggen de natuurlijke afzettingen van de Gantel Laag. Tijdens het onderzoek konden geen hoogtematen worden genomen.

Het Romeinse aardewerk betreft een wandfragment handgevormd aardewerk en een randfragment van een Lowlands ware voorraadpot van het type Holwerda 140. Deze dateert tussen 75 en 250 na Chr.⁵

⁴ Mondelinge mededeling van de aan-nemer.

⁵ Determinatie drs. J.P.L. Bakx.

Afbeelding 6: de sporen onderzocht in 2010.

Afbeelding 7: de oost-west lopende muur en waterput.

4 Beantwoording van de onderzoeksvragen

Aan de hand van de resultaten van het inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven worden de volgende onderzoeksvragen, zoals gesteld in het Programma van Eisen, beantwoord.

Zijn er archeologische resten aanwezig?

Bij de archeologische begeleiding in 2016 zijn in de twee bodemprofielen archeologische lagen aangetroffen. Hierin zijn mogelijk archeologische resten aanwezig. Deze mogelijke resten zijn echter niet verstoord omdat zij onder het saneringsniveau liggen. Tot aan het saneringsniveau van circa 0,65 m –NAP zijn geen archeologische resten aangetroffen.

Bij de waarneming in 2010 zijn archeologische resten uit de 18^e en/of 19^e eeuw en een archeologische laag uit de Romeinse tijd aangetroffen.

Wat is de aard, datering, omvang en conserveringstoestand van de aangetroffen grondsporen en archeologische lagen?

De aangetroffen archeologische lagen die zijn aangetroffen bij de archeologische begeleiding dateren uit de Romeinse tijd en Late Middeleeuwen. Deze zijn aangetroffen tussen 0,75 m –NAP en 1,02 m –NAP.

De sporen en vondsten die in 2010 zijn gedaan, dateren in de 18^e en 19^e eeuw. Deze waren goed geconserveerd. Daarnaast is er een archeologische laag uit de Romeinse tijd aangetroffen. Het hierin aanwezige aardewerk is goed geconserveerd.

Wat is de diepteligging (NAP of t.o.v. maaiveld), de dikte en stratigrafische positie van de archeologische laag of lagen waarin archeologische resten zijn aangetroffen?

De bij de archeologische begeleiding in 2016 aangetroffen lagen uit de Romeinse tijd en Late Middeleeuwen bevinden zich tussen 0,75 m –NAP en 1,02 m –NAP. De Romeinse laag die in 2010 is gedocumenteerd bevond zich op circa 1,30 m onder het toenmalige maaiveld.

Welke materiaalcategorieën zijn aanwezig, wat is de datering en herkomst van het materiaal en wat is de vondstdichtheid en hoe is de conserveringstoestand?

Het onderzoek in 2016 heeft geen vondstmateriaal opgeleverd. Bij de waarneming in 2010 zijn enkele scherven aardewerk en een leren schoen uit de 18^e en/of 19^e eeuw gevonden. Deze waren goed geconserveerd. Ook het Romeinse aardewerk dat hier is aangetroffen is goed geconserveerd.

Wat is de geo(morfo)logische opbouw van het plangebied?

De top van het plangebied bestaat uit diverse subrecente ophogingspakketen. Hieronder zijn cultuurlagen uit de Late Middeleeuwen en Romeinse tijd aangetroffen. Deze liggen op de natuurlijke ondergrond, de Gantel Laag.

Komen de aangetroffen resten overeen met de archeologische verwachting en de reeds bekende resultaten uit eerder veldonderzoek?

De archeologische verwachting voor resten uit de Romeinse tijd, Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd komt overeen met wat er is aangetroffen. De verwachting blijft gehandhaafd.

Zijn er delen van het plangebied verstoord? En zo ja, waar en in welke mate?

Grote delen van het plangebied waren tot op het saneringsniveau verstoord (zie afbeelding 3). Over verstoringen op een dieper niveau kunnen geen uitspraken worden gedaan.

Is er sprake van een behoudenswaardige archeologische vindplaats(en)?

Bij de sanering in 2016 is het archeologisch niveau niet vergraven. Hierdoor is er onvoldoende informatie beschikbaar om te kunnen bepalen of er een archeologische vindplaats aanwezig is. Bij de sanering in 2010 zijn de archeologische resten vergraven. Hier is geen archeologische vindplaats meer aanwezig.

Wat zal de aantasting zijn van de vindplaats(en) bij uitvoering van eventuele toekomstige werkzaamheden?

Indien er bij toekomstige werkzaamheden dieper wordt gegraven dan de saneringsdiepte van het onderzoek uit 2016, worden er mogelijk archeologische vindplaatsen verstoord. Om hier meer duidelijkheid over te krijgen wordt geadviseerd een inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven uit te voeren.

Welke verwachting geldt er op basis van de resultaten van dit onderzoek voor de rest van het plangebied?

De lagen uit de Romeinse tijd en Late Middeleeuwen zijn mogelijk binnen het gehele plangebied aanwezig, behalve op de plekken waar al tot op meer dan 1,00 m –NAP gesaneerd is. Indien bij toekomstige ontwikkelingen de archeologische lagen verstoord worden, zal er archeologisch vervolgonderzoek noodzakelijk zijn.

5 Waardering en selectieadvies

5.1 Waardering

Bij de uitgevoerde sanering in 2016 zijn geen archeologische resten verstoord. Wel is aangetoond dat op dieper niveau mogelijk nog resten uit de Romeinse tijd en Late Middeleeuwen aanwezig zijn. Deze kunnen aan de hand van het hier uitgevoerde onderzoek niet gewaardeerd worden, aangezien er tijdens de saneringswerkzaamheden onvoldoende informatie over deze lagen kon worden verzameld.

De resten die in 2010 zijn aangetroffen, maakten mogelijk deel uit van een behoudenswaardige vindplaats. Deze zijn bij de sanering echter volledig vergraven, waardoor er geen archeologische vindplaats meer aanwezig is.

Voor het hele plangebied Delfts Schiekwartier geldt dat overal waar niet dieper dan 1,00 m –NAP gesaneerd is, mogelijk nog archeologische resten aanwezig zijn.

5.2 Selectieadvies

Om de archeologische lagen uit de Romeinse tijd en de Late Middeleeuwen te kunnen waarderen, wordt geadviseerd om een inventariserend onderzoek door middel van proefsleuven uit te voeren. Dit is alleen noodzakelijk als er bij toekomstige werkzaamheden dieper gegraven wordt dan er gesaneerd is. Indien dit niet het geval is, kunnen de mogelijke resten in de bodem bewaard blijven. De uiteindelijke beslissing hierover ligt bij het bevoegd gezag, in deze de gemeente Delft.

Literatuur

Bakx, J.P.L., 2016: *Programma van Eisen, Rotterdamseweg 202*.

Nijdam, L.C., 2015: Delft, Hoek Rotterdamsweg en De Nieuwe Haven (Gemeente Delft). Een bureauonderzoek en verkennend booronderzoek, *ArGeoBoor rapport 1351*.

Overzicht van afbeeldingen

Afbeelding 1 [blz. 7]

Het onderzoeksgebied geprojecteerd op een luchtfoto (bron: gemeente Delft).

Afbeelding 2 [blz. 9]

Resultaten van het booronderzoek (bron: Nijdam 2015).

Afbeelding 3 [blz. 12]

De werkputten, bodemlagen en profielen onderzocht in 2016.

Afbeelding 4 [blz. 12]

Overzicht van een deel van het aangelegde vlak.

Afbeelding 5 [blz. 12]

De bodemopbouw in profiel 1.

Afbeelding 6 [blz. 13]

De sporen onderzocht in 2010.

Afbeelding 7 [blz. 13]

De oost-west lopende muur en waterput.

